

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВИ
СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙSOCIAL NETWORKS AS A TOOL FOR TEACHING ENGLISH
TO THE STUDENTS OF NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES

У статті розглядається доцільність використання соціальних мереж для заохочення та мотивації до вивчення англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей. Розкривається важливість використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності. Дається ознайомча характеристика найбільш популярних соціальних мереж та висвітлюються їх основні можливості як для позааудиторного вивчення англійської мови так і під час занять.

Відомо що для підготовки сучасної молоді до життя в умовах турбулентного світу, необхідним фактором є тотальна реорганізація освітньої діяльності: створення передових форм, засобів, підходів, методик та методів навчання. На сьогоднішній день значущим кроком для досягнення вищезазначеної мети є можливість обрати зручний спосіб навчання: стаціонарне аудиторне навчання, онлайн освіта за допомогою спеціальних інтернет-платформ, сімейне навчання або навчання в спеціалізованому клубі, змішане навчання. Одним зі шляхів підвищення рівня освіти є впровадження інтерактивних Інтернет-ресурсів.

Логічним є факт, що зацікавленість в дисципліні впливає на занурення студента в процес навчання, формує його бажання вивчати предмет поглиблено. Студенти нефілологічних спеціальностей основну увагу зосереджують на вивченні профільних предметів залишаючи англійську мову осторонь. Проте ланку зацікавленості та мотивацію до вивчення англійської мови можливо підняти шляхом максимального приближення до середовища в якому сучасна студентська молодь проводить більшість часу, а саме шляхом впровадження в освітню діяльність соціальних мереж.

Соціальна мережа – це інтерактивна платформа створена індивідами чи групами індивідів для індивідів метою якої є задоволення потреби у віддаленій взаємодії між користувачами для спілкування, навчання, рекламування або розваги шляхом миттєвої комунікації за допомогою повідомлень або розміщення затребуваної текстової інформації, файлів мультимедіа. Перевагами сучасних соціальних мереж у вивченні англійської мови є цілодобова їх доступність, можливість багаторазового повторення матеріалу, можливість тренування та розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, можливість розвитку творчих здібностей, системність та структурованість.

Ключові слова: соціальні мережі, інтерактивне навчання англійської мови, мотивація студентів, інтернет-комунікація, інформаційно-комунікаційні технології.

The article deals with the problem of using social networks during English classes. Social networks are considered as a tool of encouragement and motivation of students of non-philological specialties. The importance of using of modern information and communication technologies in education is revealed. An introductory description of the most popular social networks is given. The main advantages of using social networks both for home learning and classroom training are highlighted.

It is known that in order to prepare modern youth for life in a turbulent world, a necessary factor is a total reorganization of educational activities: the creation of advanced forms, means, approaches, and teaching methods. Today, a significant step towards achieving the above-mentioned goal is the opportunity to choose a convenient way of education: full-time education or distance learning, online education using special Internet platforms, family education or training in social clubs, mixed education. Another one way to improve the level of education is the introduction of interactive Internet resources.

It is obvious that interest in the discipline affects the students' immersion in the learning process, formulates their desire to study the subject in-depth. Students of non-philological majors focus mainly on the study of core subjects, leaving English aside. However, one of the ways to increase interest and motivation is to get as close as possible to the environment in which modern student youth spend most of their time, namely to introduce social networks into educational process.

A social network is an interactive platform created by individuals or groups of individuals for individuals, the purpose of which is to satisfy the need for remote interaction between users for communication, education, advertising or entertainment by means of instant correspondence or posting of demanded text information, multimedia files. The advantages of modern social networks in learning English: 24-hour access; the possibility to repeat the information multiple times; to train and develop all types of speech activity; to develop creative abilities; consistency and structure.

Key words: social networks, interactive English language learning, student motivation, Internet communication, information and communication technologies.

УДК 372.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.39>

Гаркуша О.О.,

ст. викладач кафедри ділової іноземної мови та міжнародної комунікації
Національного університету харчових технологій

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Україна – це Learning Nation, гаслом якої є «Якісна освіта – крок до Перемоги». Відповідно до нових вимог зазначених в «Освіта. Стратегія України 2030» орієнтація освіти направлена на «психологічну та професійну підготовку молодого покоління до технологічних, соціальних, економічних та

інших викликів сучасного світу» [2]. Випереджальний характер навчання має на меті «підготувати молоду людину до життя в умовах динамічного, непередбачуваного, турбулентного світу та розвинути спроможність вигравати у глобальній конкурентній боротьбі за увагу, ресурси, ринки» [2]. Виходячи з цього, ключовим є принцип «знати, як

навчатися протягом життя та стати самореалізованим та конкурентноздатним» [2].

Важливо розуміти, що нові цілі спонукають до нових дій, до створення методів та підходів, до кардинальних трансформацій в освітній діяльності. Поки освіта існуватиме на тих же архаїчних засадах, що й 100 років тому, вищезазначена мета не буде досягнута, або для її досягнення необхідним буде великий проміжок часу. Сучасні діти не проявляють інтересу до навчання, не бажають пізнавати й досліджувати щось нове, втрачають цікавість до предметів, а у відвідуванні занять вбачають просту формальність.

На сучасному етапі реорганізації системи української освіти значущим кроком є можливість обрати для себе зручний спосіб навчання. Кожен майбутній учасник освітнього процесу, відповідно до власного потенціалу та життєвих цілей, може обрати стаціонарне аудиторне навчання, онлайн освіту за допомогою спеціальних інтернет-платформ, сімейне навчання або навчання в спеціалізованому клубі, проте змішана форма навчання, тобто шляхом комбінування декількох форм, переважає серед української молоді.

Технологічною метою, яка є однією з найголовніших цілей Освіти 2030, є «дати учням змогу розуміти й використовувати сучасні технології, що постійно розвиваються й удосконалюються» [2] тобто завжди йти в ногу з сучасністю. Взаємодія викладача та здобувача, соціалізація та формування культури учасників освітнього процесу нині відбувається як у фізичному просторі, так й у цифровому середовищі, тому доцільним є використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і в стаціонарному аудиторному навчанні.

Цікавість, мобільність, індивідуальність, доступність та ефективність – головні переваги проникнення цифрових технологій в освітній простір. Заняття на онлайн-платформах або аудиторні заняття під час яких цифрові технології доповнюють викладача, набувають інтерактивності, керованості, адаптованості. Застосування віртуальної реальності та штучного інтелекту допомагає адаптувати одну й ту ж дисципліну під різні спеціальності, сприяє глибшій персоніфікації та зануреності в освітній простір, що в свою чергу має на меті зробити інформаційно-комунікаційні технології буденним інструментом для засвоєння інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що як вітчизняні, так і закордонні дослідники вивчали позитивний та негативний вплив використання інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет у навчальному процесі: проблеми та завдання, інноваційні підходи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі навчання (Р. С. Гуревич, Л. Ф. Панченко); відкрите навчальне середовище

та мережні інструменти (В. Ю. Биков); особливості комунікації в мережі Інтернет та розвиток соціального спілкування (Т. Ю. Виноградова, Л. Ф. Компанцева, В. В. Каптюрова, О. П. Мінченко); розвиток інформаційної компетентності (І. А. Зязюн, Р. С. Гуревич, В. В. Краєвський); використання соціальних мереж в дистанційному навчанні (В. П. Леонтьєв, М. С. Филь, Б. Воткінс, С. Фентон).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В епоху тотальної діджиталізації проникнення цифрових технологій в усі сфери діяльності людини диктують свої умови та вимоги щодо формату та методів навчання. Зважаючи на це, перед викладачами навчальних дисциплін, зокрема іноземної мови, постає ціла низка дидактичних завдань: як організувати та вдосконалити навчальний процес шляхом активного впровадження таких видів інформаційно-технологічного інструментарію як спеціалізовані навчальні платформи, електронні навчальні посібники, інтернет-додатки, мультимедіа, «веб-кейси», онлайн-тренажери, соціальні мережі тощо; як заохотити здобувачів до вивчення предмету, зацікавити та мотивувати до самонавчання; як розвинути рефлексію за результатами навчальної діяльності й при цьому не переобтяжити процес навчання ресурсами з Інтернету.

Відомо, що соціальні мережі є невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної молоді. Проте їх безпричинне та дуже активне використання склало хибне враження про їх некорисність. Гаяння часу під час перелистування стрічки новин або сторіз задля тимчасової розваги та сумнівного задоволення накладає негативний стереотип на використання соціальних мереж в процесі навчання. Проте попри зазначені вище недоліки, соціальні мережі задовольняють потребу в комунікації, дають можливість отримати підтримку й тим самим підвищити рівень впевненості в собі та своїх силах, також соцмережі можуть бути корисними задля зняття емоційної напруги, стресу та тривожних станів. В освітній діяльності соціальні мережі можуть стати середовищем для самовираження та презентації особистості.

Цілком логічним є той факт, що студенти-філологи, які свідомо обирають пов'язати свій шлях з вивченням іноземної мови, є більш підготовленими до викликів, які постають перед ними в процесі навчання. Такі здобувачі, зазвичай, вже на перших роках мають достатній рівень володіння іноземною мовою й обирають для себе більш традиційні засоби її поглибленого вивчення. Студенти нефілологічних спеціальностей зазвичай зосереджують свою увагу на вивченні профільних дисциплін тим самим вивчення іноземної мови частіше за все відходить на другий план. Рівень володіння іноземною мовою більшості таких студентів нижчий або взагалі відсутній, через це на занятті

виникає психологічний бар'єр, а саме цілком природній страх зробити помилку під час висловлення власної думки та бути покараним викладачем. Таким чином, студент зневірюється у власних силах, втрачає інтерес та мотивацію до вивчення іноземної мови, відвідування занять зводиться до мінімуму.

Використання соціальних мереж в процесі навчання створює умови більш довірливого характеру, тому що студенти знаходяться в звичному їм середовищі, яке є більше їх простором а ніж викладача. Зважаючи на це, актуальним є питання впровадження соціальних мереж як допоміжного інструменту в організації навчального процесу, зокрема навчання іноземній мові (англійській).

Мета статті. Метою статті є обґрунтування доцільності впровадження соціальних мереж в освітній процес як допоміжного інструменту мотивації у вивченні англійської мови студентами нефілологічних спеціальностей, розроблення прикладів завдань, для оцінки потенціалу популярних соціальних мереж під час проведення занять з англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що перші соціальні мережі з'явилися ще в середині 1990х роках, проте сам термін «соціальна мережа» був введений значно раніше. В 1954 році Джеймс Барнс, представник «манчестерської школи», вперше вжив термін «соціальна мережа» в статті «Класи і збори в норвезькому острівному приході» розглядаючи підхід процесу взаємодії людей за допомогою соціограми, на якій люди зображувалися у вигляді точок, а контакти між ними у вигляді ліній. Засновником цього підходу ще в 1930-ті роки був Якуб Морено, згодом його наробки розвивали й інші науковці [5].

Проаналізувавши визначення поняттю «соціальна мережа» різних авторів-науковців, ми дали своє, яке, на нашу думку, чіткіше за все передає саму сутність терміну як інструменту навчання, а отже сформульоване ситуативно, спеціально до конкретного випадку. Соціальна мережа – це інтерактивна платформа створена індивідами чи групами індивідів для індивідів метою якої є задоволення потреби у віддаленій взаємодії між користувачами для спілкування, навчання, рекламування або розваги шляхом миттєвої комунікації за допомогою повідомлень або розміщення затребуваної текстової інформації, файлів мультимедіа.

Говорячи про навчання за допомогою соціальних мереж ми маємо на увазі такі всесвітньо відомі мережі, як Facebook, Instagram, Telegram, TikTok, Twitter, Viber, YouTube, тощо. Можливості, які надають більшість з вищезазначених соціальних мереж, дають змогу тренувати та розвивати всі види мовленнєвої діяльності: спілкування по аудіо або відео (говоріння, аудіювання, сприйняття інформації на слух); ведення комунікації

через повідомлення, голосові повідомлення (письмо, читання та розуміння текстової інформації, сприйняття інформації на слух); можливість поширити фото, відео або текстові файли (розвиток креативного мислення, розвиток уяви, читання та розуміння текстової інформації); можливість коментування або обговорення (висловлення своєї думки, можливість чітко та правильно відреагувати на запит); можливість створення груп за інтересами (дискусії на задану тему, розвиток творчого мислення).

Оскільки студенти нефілологічних спеціальностей більш орієнтовані на опанування фахових дисциплін, важливим є можливість вивчення іноземної мови у вільний час за власним розкладом. Перевагою соціальних мереж є їх цілодобова доступність всюди, де є мережа Інтернет. Завдяки цьому студент протягом дня може заходити в соціальні мережі та приділяти стільки часу вивченню іноземної мови, скільки він вважає за потрібне, тобто навчатися у власному темпі, що свідчить про гнучкість такого навчання. З цього виникає поняття мікронавчання або *microlearning*. «Мікро» означає, що процес навчання відбувається впродовж невеликого періоду часу невеликими порціями, проте чітких часових меж не існує.

Серед інших основних переваг такого навчання: можливість неодноразового миттєвого повторення матеріалу. Для кращого запам'ятовування матеріалу студент має змогу переглянути відео або прослухати аудіо необмежену кількість разів. Також є можливість повторення нових слів або й цілого тексту за автором, що робить вивчення іноземної мови системною, тобто не опанувавши одну тему студент може не переходити до наступної.

Однією з всесвітньо відомих соціальних мереж для комунікації є мережа Facebook. В її межах завжди можна потоваришувати з носіями іноземної мови та поглибити свій словниковий запас розмовною лексикою шляхом миттєвих повідомлень або навіть живої аудіо та відео комунікації. В акаунтах користувачів міститься інформація щодо дати та місця народження й проживання людини, роботи, відмічаються міста та країни, які людина відвідувала та зазначається коло інтересів. Все це спрощує пошук співбесідника та заощаджує час. Викладач має змогу створити персональний акаунт або групу та наповнювати тим матеріалом, який буде корисним безпосередньо його студентам сортуючи за темами та рівнями, вести комунікацію зі студентами, відповідати на коментарі, тощо.

Також цікавим буде поділити групу на підгрупи та дати завдання-проект створити акаунт якоїсь відомої постаті з історії або літератури: підібрати інформацію для біографії, наповнити сторінку фото та відео контентом, вести смугу новин, підбираючи відповідну до обраної постаті інформацію.

Подібні завдання розвивають уяву та креативне мислення, сприяють вмінню аналізувати та синтезувати інформацію, а робота в невеликих підгрупах стане середовищем для розвитку лідерських якостей, ініціативності та самореалізації.

Необхідною умовою для покращення рівня володіння мовою є активне спілкування з носіями іноземної мови. Такі соціальні мережі як Lang-8, MyLanguageExchange та Interpals спеціально адаптовані для вивчення іноземної мови за допомогою спілкування. На їх просторах можливо встановити інтернет комунікацію з користувачами з різних країн. Викладач може запропонувати студентам знайти співбесідника з англомовної країни. Впродовж спілкування цікавим завданням буде створити словник розмовних слів та фраз, які були вжиті під час комунікації з носіями мови та поділитися ним з усіма студентами групи.

Наступною не менш популярною соціальною мережею є Twitter. Особливістю мережі є так звані «твіти» – коротенькі повідомлення (до 140 символів) на будь-які теми. Під час заняття корисним буде дати студентам завдання прочитати початок твіту в акаунті окремого користувача та написати можливий перебіг подій домислюючи ситуацію чи людей. Важливою умовою є вкластися в 140 символів, тобто зробити свій твіт максимально стислим та лаконічним. Після опитування відповідей цікавим буде прочитати наступні твіти цього ж користувача та дізнатися чим справді закінчилася обрана історія. Такий вид роботи дає можливість максимально чітко висловлювати власні думки, розвиває креативне мислення.

Також мережа Twitter відома своєю пошуковою системою. На занятті викладач може дати студентам завдання знайти нове слово в пошуковій системі Twitter та на основі твітів, які система підбере до обраної лексичної одиниці, здогадатися його переклад. Таким чином, студент має змогу вживати нові слова одразу в реченнях та розширювати словниковий запас. Виконання подібних завдань стимулює пошукову діяльність, а також спонукає до самостійного знаходження рішень.

Як для студента, так і для викладача корисною є соціальна мережа YouTube. Учебні матеріали у формі відео, які пропонує мережа, можна використовувати як тему для обговорення, аудіювання, повторення за носієм мови, можна вчити іноземні пісні, дивитися фільми в оригіналі. Цікавим буде завдання під назвою «Дебати». Група переглядає відео на задану тему. Після перекладу студенти діляться на дві групи «за» та «проти», обирається ведучий дебатів. Завдання студентів підготувати коротку промову, в якій повинна міститися інформація-обґрунтування своєї точки зору, чому саме він так вважає, наводитися переконливі факти. Слово надається кожному студенту по черзі з різних груп. По закінченню дебатів

підбиваються підсумки. Перемагає та група, яка навела найбільш переконливі факти. Такі дебати можуть бути як заздалегідь спланованими, тобто студенти вдома готуються до промови (можливе використання PowerPoint для наочної презентації матеріалу), або спонтанні безпосередньо одразу після перегляду відео. Подібні завдання розвивають здібність чітко та лаконічно висловлювати власну думку, переконувати опонента, аналізувати інформацію, підкріплювати точку зору фактами, розвивають пошукову діяльність, вміння працювати в команді, розвивають впевненість під час презентації матеріалу перед великою аудиторією.

У 2018 році з'явилася ще одна соціальна мережа, яка на сьогоднішній день набула широкого розповсюдження серед молоді України та всього світу. Соціальна мережа TikTok пропонує короткі відео (до 3-х хвилин) зазвичай з музичним супроводом навчального або розважального характеру. Цікавим сервісом, який надає соціальна мережа є так звані «стріми» або прямі ефіри. За допомогою даної функції є можливість наживо в реальному часі поспілкуватися з носіями мови. Під час заняття цікавим буде завдання створити своє коротке відео на задану тему. Наприклад, можна запропонувати студентам приміряти на себе роль викладача та переказати аудиторії TikTok щойно вивчену тему. Перевагою цього виду роботи є можливість повторення студентом матеріалу безпосередньо після його засвоєння, розвиток креативного мислення, творчих здібностей. За результатами роботи викладач має змогу зрозуміти наскільки добре був засвоєний новий матеріал студентами та на що треба звернути увагу.

Висновки. Беручи до уваги все вищезазначене можемо зробити висновок, що впровадження соціальних мереж як інструменту мотивації до вивчення англійської мови студентами нефілологічних спеціальностей є доцільним. Використання соціальних мереж в навчальному процесі сприяє тренуванню та розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, надає нову потужну мотивацію та зацікавленість, стимулює розвиток креативності, вчить бути ініціативним, проявляти лідерські якості та розвиває вміння роботи в команді. Усі зазначені чинники створюють передумови для розвитку навичок самостійного здобуття знань та умінь, що в свою чергу є фактором для реалізації особистісно-орієнтованого підходу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Войтко О. В. Learning foreign languages using social networks. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 1. С. 57–68. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-1-57-68>
2. Освіта. Стратегія України 2030. Український інститут майбутнього. Київ: 2019 URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/2030-148758034> (дата звернення 23.04.2023)

3. Черній М. М. Організація спілкування майбутніх учителів іноземних мов за допомогою соціальних сервісів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Том 37, № 5. С. 99-115.

4. Швачич Г.Г., Толстой В.В., Петречук Л.М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О.А., Соболенко О.В. Сучасні

інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

5. Яремчук В. Поняття, функції та особливості соціальних Інтернет-мереж. Науковий блог. 2015 URL: <https://naub.oa.edu.ua/2015/ponyattya-funktsiyi-ta-osoblyvosti-sotsial/> (дата звернення 26.04.2023)